

Mugimendu ekologikoa

Pedro Lopez Etxezarreta

Mugimendu ekologikoa, bere gaurko zentzuan, mugimendu sozial eta politiko bezala alegia, aski modernoa da. Urte gutiz honakoak dira kutsadura-aren aurkako eta naturaren kontra kontsumo munduak egiten dituen beste erasoen kontrako mobilizapen eta burrukak. Gizonak ezerosotasun eta problema sail bat sentitzen duen unean hasten da benetan kontzientziapen ekologikoaren burruka hori.

Mendeak dira bizimolde desberdinak elkarrekin gonbaratzen hasi zirela (baserria/hiria; zibilizazio europarra/herri basatiak), gizonaren integrazioa naturan aztertzen, haren jatorria eboluzioaren teoriaren barruan eztabaidatuz (Darwin), edo hazkuntza demografikoa eta honen erlazioa errekurtsu naturalen, bereziki janarien, mugapenarekin haztitan jartzen (Malthus). Gertatzez, duela 20 urte sortu zen UICN (Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza - Naturaren Babespiderako Batasun Nazioartekoa), garrantziren bateko lehen erakunde kontserbazale nazioarteko bezala. Baina mugimendu ekologikoa sozio-politikaren mailan egiatan agertu, azken zazpi urteotan agertzen da, orain egiten bait da benetan analisi zientifikoa, gizonaren —indibiduo eta izaki sozial bezala— eta Naturaren arteko erlazio itxuraz kon-

traesaleen arazoari ittenbideak planteatuz, edo hobe, gizonaren eta Naturaren enparauaren artekoenari. Gaurregun ukazina da Mundua sistema mugatua dena, okupazio eta erabilera ahalbide mugatuak eskaintzen dituena. Gizonak, gai toxiko andera ezinak sortuz eta pilatuz, gutitu egiten du lurraren izaki biziak mantentzeko eta, azken batetan, bera hartan bizitzeko ahalmena. Duela urte guti ezagutu eta pilatu eta planteatu dira problemok (gogora DDTren kasua). Problema etengabeko edo gogaikarriak (industri keak, uren kutsadura) jasan beharraren aurkako erreakzioz, nahiz kutsatzailatzat jotzen diren industriak (Zentral Nuklearrak) eraikitzeo asmoen aurkako erreakzioz hasi da herri burruka zenbait; eta, honela, mugimendu ekologikoaren hazkuntza abiatzen da. Une honetan hasten da desarroilo teorikoa, zientzia baten (*Ekologia*-ren) kontzeptu zientifikoak erabiltzen dituen, hots: Materiaren zikloa eta Energi Isurpena; Populazio naturalen demografia; Izaki bizien eta ingurunearen arteko harremanak; Ingurunearen ahalmena; Sistemen Heldutasuna eta Oreka; Ekosistema, etab. Hortik Ekologismo izena. Hemen jaiotzen da mugimendu hau.

Naturalismoa

Izan da eta bada beste mugimendurik, jeneralean Ekialdeko Filosofiekiko kontaktutik jaiorik, gizona Naturarengana hurbiltzeko soluzioak planteatu dituenik (Beatnik, Híppie, Zen, etab.); horik, ordea, ezin daitezke jatorriz mugimendu ekologiko deitu, jatorri hori izatez filosofikoa denez. Mugimendu hauk gizarte kontsumistaren anderakuntza mentalaren kontrako erreakzio bezala jaiotzen dira, eta egia bilatzeko entseio bezala gizarte kontsumistarenak ez bezalako bide eta era batzutatik. Gaur, mugimenduok ekologistak dira izan, zeren, logikoki, onhartu bait dute bizitza sozialak berak ere sortzen dituen beste eraso hauen kontrako burruka, eta gizarte berri Naturan integratuago bat eratzearen planteamendua eta saioa. Mugimenduok, gaur, zerbait zabalagoren, ekologismoaren, formak dira.

Ekologismoaren berrikitako historia

Mugimendu honen historia konplexua da; baina azken urteotako gertakari garrantzitsuak jaso eta aztertzeraz mugatuko gara.

60. hamarrekoan, honen azkenetan, egiten da lehen sakontze teoriko inportantea, problemak gauza txit kokretu bati egotziz, produkzio molde kapitalistari; orduan hasten dira radikaltzen burrukak eta jendoldeen erantzun herritarrak desarroilatzen (Zentral Nuklearren aurka, esate baterako). Honela, produkzio moldea aldatzearen premia planteatzen da problema hauk soluzio-tuko badira, eta kontzientzia bat hasten da desarroilatzen, problema hauk jasaten dituen sujetu eta burruken lehen protagonista den herriaren kontzientzia. Honela iritsi gara Ekologismoaren gaurrengungo planteamendura, hots: klase burrukaren forma eta iraultza-eragilearena.

Ez dago ezkututzerik, zenbait ideologiak benetako helburuak gorderik erabili nahi izan duela mugimendu hau. Honela, bakarrik problema konkretuentzako soluzioak planteatu dituzte (kearentzako iragazkiak, uren arazketa, edo industria problematikoak alderdi gutiago kongestionatueta nahiz gutiago radikaldu edo kontzientziatueta aldatzea). Ideologia hauk, *Club de Roma* bezalako erakunde ilunetan bilduriko entresa multinazionalak eraginak dira. Honela bultzatu ziren «Hazkuntzaren mugak» edo «Gizadia bidegurutzean» bezalako estudio batzu, ikerketa zentru amerikanoek (Massachussets-ko Institutu Teknologikoak) eginak eta hizkuntza askotan argitaratuak. Estudio hauk interes konkretuak defendatzeko erabili izan ziren, agindu zituzten entresenak. Krisi ekonomikoa aurrikusirik, industri langintza biziagotu nahi zen, anti-kutsadura industrian finka zitekeena, Energiaren zenbait formaren erabileran (Nuklearrarenean, adibidez), monopolizazio industrialia oraindik gehiago zentralduz. Ez zitzaion mugimendu horri arrotz Nixon-ek 1970eko otsailaren 1ean Kongresuari egin mintzaldia.

Honekin aurrez-aurre, eta zati batetan estudio zientifiko berak erabiliz, *The Ecologist* aldizkariaren inguruan bilduriko talde ingeles batek beste analisi eta soluzioak planteatzen ditu. Honela, Energiaren eta Lehen Gaien kontsumua ttipitu beharra argiagotzen da; baita populazio hazkuntza kontrola eta eraketa sozialaren hainbat alderdi ere, sakonekoa aurrikusten den aldatetarako estrategia bat planteatuz: gizarte osoa sistema sozial berri batetara, populazioan eta kontsumuan egonkoira, esentzialki aldatuz. Hau lortzeko, zera proposatzen dute: deszentralizazio eta elkarte ttipien sorketa politika bat, prozesu ekologikoen nahasketa minimoaren, lehen gaien eta energiaren kontserbazio maximoaren eta populazio estabilizazioaren politika global baten barruan. Planteamendu guzti hau, *The Ecologist*-ko lankideek idatzitako *Superbizitzarako Manifestua* liburuan ikus daiteke.

Mugimendu ekologikoak garrantzi handia hartzen du Frantzia, 1977ko Martxoan udal hauteskundeetan partehartu ondoren. Lehenago, 1974eko maiatzean, hauteskunde legislatiboetan, Errepublikako Lehendakaria aukeratzekoetan, agertu zen mugimendu ekologista, kandidatutzat René Dumont aurkeztuz. Boz guti lortu zen, espero izan zitekeenez, baina helburuetako bat bete zen: ideologia ekologista ezaguteraztea. Gero, 1977ko martxoan, Frantziako udal hauteskundeetan, benetan ustegabekoa gertatu zen. Inork espero izan gabe, bozen % 10eko batzabesteak lortzen dira, Parisko hauzune batzutan % 14etaraino iritsiz eta, zenbait lekutan, alkate ekologistak hautatzeraino. Politiko guztiak harritu zituen honek, eskuinekoak eta ezker guti-asko ortodoxoko hainbat. Orain aurkitzen dugu mugimendua ideologikoki argien. Hori ikusteko, René Dumont-en esaldi batzu dakartzagu. Lehena, 1974eko hauteskunderi buruzkoa da: «Helburua bikuna zen: ez bakarrik politikoak ekologizatzea, hau da: problema ekologikoen garrantzia alderdi politikoei ulerteraztea; baina baita ekologikoak politizatzea, hots: hauei ulerteraztea Naturaren babespe ahaleginak eta satsuduraren aurkako burruka ahaleginak gure kontzepzio ekonomikoen erabateko aldakuntza esijitzen zuela eta, beraz, posizio politiko bat eskatzen zuela azken batetan». Ideologiaz hala dio: «Nik ez dut alderdi politiko honen ala haren aldeko posizioirik hartuko, posizio garbi antikapitalista baizik, alferrikaltzerik gabeko gizartea eraikitzen saiatzeko». Argi dago heldutasuna lortu duela mugimenduak, burruka ekologikoa burruka antikapitalistaren kontestuan eta, ondorioz, klase burrukan biltzean, problema ekologikoen benetako kausak aztertzean, eta irtenbide politikoak planteatzean.

Alabaina, mugimendu ekologikoak, Frantziako garaipenaren ondoren ere, ez ditu helburuak lortu; aitzitik, garaipen hori haik lortzeko helpidea da. Frantzia, hauteskundeetan partehartze horren autokritika egiten da gaur, zeren hauteskunde sistema kapitalismoak bere burua erreproduzitzeko sortua bait da eta ez bait du inoiz aldatzerik onhartuko. Beraz, ala aipatu sistemaz baliatuz zerbait lortuko da, ala jokuan sartuko da sinpleki, printzipio eta helburu ekologistak baztertuz. Arazo garrantzitsu horren aurrean aurkitzen da gaur mugimendu ekologista eta egiatan hor jokatzeko du bere etorkizuna, hurrengo bere ekintza.

Estatu espainiarreko egoera

Mugimendu ekologikoa berria da estatu honetan. Protesta

burruka bakan zenbait izan da, aski aipagarririk ere bai: Garrafko Manifestua, Bartzelonako Kárstiko izeneko mendi multzoan hondakindegia bat sortzeari buruz, ur korrontekak itsasora eta inguruko herrietako iturrietara aterako liratekeelarik; León-go burruka antinuklearrak, etab. Gaur, mugimendua hedatzen ari da, Soriako estatu koordinatzaile antinuklearraren Manifestua (maiatzak 1) dela bide; irailean Cercedilla-n eta Madrilen egingo zen bileraren hasikina izan zen manifestu hori; eta han Federazio Ekologista sortu zen. Federazio honetan koordinaturiko taldeak jaiotzen ari dira, nahiz eta bakoitzaren funtzionamendua autonomoa den.

Mugimendu honetan inspiraturiko aldizkariren batzu aipatuko ditugu: *Alfalfa*, *Userda*, *Ecología y Sociedad*; eta badago, hertsiki ekologista izan gabe, gai horri artikulua nahiz ale bereziak maiz eskaintzen dizkionik.

Euskadiko egoera

Euskadi, burruka ugariaren agertoki lehen eta printzipalena azken urteotan, lehiatu da zentzu honetan ere. Gogora ditzagun Erandioko industri keetatiko kutsaduraren kontrako manifestapenak, beste hainbat bezala, bi heriotzarekin ordaindu zirenak.

Burruka hori bide honetatik hazi, Zentral Nuklearrak instalatu nahiarekin hazi zen, (kapital monopolistak eraginiko menpe-tasun prozesuari argi loturiko fenomeno dugu asmo hori). Mugimendu hau ez da oraindik amaitu eta behin berriro gogoratu eta salatu beharra dago Lemoizko Zentralaren eraikuntza aurre-ra doala, hainbat lege irregulartasun egon arren.

Aipatu beharra dago, harako burruka entzutetsu hura: herri baten, Belagua-ren garaipenarekin bukatu dena. Halaber gaurko beste gertakari garrantzitsu bat, hots: ur autonomiaren aldeko mugimendua Nafarrean.

Talde ekologista hauk aipa ditzakegu: Bilbokoa, ADMAR Nafarroako Erriberan, Estudios Belagua Iruñean, eta orain Gipuzkoan sortzen ari dena.

Mugimendu ekologikoaren etorkizuna

Mugimendu ekologikoa hedatzen ari den mugimendua da eta, oso berria denez, heltzen ari dena. Haren planteamenduak oso kritikatuak dira. Logikoa eta interesgarria da hau: hain

berriak izanik, ezin bait daitezke oso mugatuak eta definitiboak izan. Oso eztabaidatua den puntu bat: mugimendu ekologikoak autonomo eta espontaneo jarraitu behar du, ala alderdi politikoen eskemetan integratu behar du? Definitiboa izan, mugimendu honek ekarritako zera hau da: gizartea sakontasunean eraldatzeko edozein entseio gizonaren eta Naturaren enparauaren arteko harremanen analisia egin behar duela, eta, ondorioz, soluzio politiko ekologikoak proposatu behar dituela. Bestela, partziala ez-ezik, luzarora ezinezkoa izango da eraldakuntza.

Euskaratzailea: **Joxe A. Aduriz**
P. L. E.

EL MOVIMIENTO ECOLOGICO LE MOUVEMENT ECOLOGIQUE

El movimiento ecológico tiene su origen en la reacción de amplios sectores populares contra los males generados por el Desarrollo Industrial, fomentando el Consumismo.

Aunque hay algunos balbucesos teóricos en siglos pasados, el movimiento alcanza su desarrollo al realizar el análisis de lo que es la sociedad humana a la luz de una ciencia: la ECOLOGÍA, de ahí su nombre, y plantear soluciones socio-políticas para su futuro.

Hace pocos años han existido intentos como los Naturalismos, de reacción contra el Consumismo, pero el movimiento ecológico, propiamente dicho, se plantea a la luz de ciertos trabajos muy recientes («Los Límites del Crecimiento» realizado por el M.I.T. y promovido por el Club de Roma, «Manifiesto para la Supervivencia» del grupo inglés «The Ecologist»). Algunos de estos trabajos han sido manipulados y utilizados por Monopolios Industriales para un relanzamiento ante la crisis económica prevista.

El movimiento alcanza gran difusión por los resultados obtenidos en las últimas elecciones municipales francesas (10% de votantes).

La actual situación del movimiento en el Estado Español y en Euskadi es de creación de grupos y coordinadoras (Federación Ecologista) en un intento de difusión de la ideología y de cara a la realización de un trabajo político práctico.

El futuro del movimiento se encuentra hoy muy discutido, entre dos posibles líneas: la integración en la teoría y dinámica de los partidos políticos, o bien la continuación como movimientos autónomos.

Le mouvement écologique est né à la suite de la réaction de vastes secteurs populaires contre les maux engendrés par la développement industriel, provoquant le «consommationisme».

Malgré quelques balbutiements aux siècles passés, le mouvement n'atteint son plein développement qu'au moment où l'on fait l'analyse de ce qu'est la société humaine à la lumière d'une science, l'ÉCOLOGIE, et où l'on a proposé des solutions socio-politiques pour l'avenir.

Il y a quelques années, il y eût des tentatives de réaction contre le «consommationisme», comme celles des Naturalistes, mais le mouvement écologique proprement dit apparaît à la lumière de certains travaux très récents: «Les limites de Croissance» réalisé par le M.I.T. (Massachusetts Institute of Technology) et promu par le Club de Rome; «Le Manifeste pour la survivance» du groupe anglais «The Ecologist». Quelques uns de ces travaux ont été manipulés et utilisés par de Monopoles Industriels pour une relance face à la crise économique prévue.

Le mouvement atteint une grande diffusion à l'occasion des dernières élections municipales françaises, avec un résultat de 10% des votants.

L'actuelle situation du mouvement dans l'Etat Espagnol et en Euskadi consiste en création de groupes coordonnés (Fédération Ecologiste) en vue de la diffusion de l'idéologie et pour une réalisation politique pratique.

L'avenir du mouvement se trouve aujourd'hui très discuté entre deux possibilités: l'intégration dans la théorie et dynamique des partis politiques, ou bien la continuation comme mouvements autonomes.